

LAKIALOITE 31/2002 vp

Laki nuorten työpajatoiminnasta

Eduskunnalle

Työpajatoiminta on vakiintunut suomalaiseen yhteiskuntaan noin viidentoista vuoden aikana, ja 1990-luvulla siitä on muodostunut keskeinen suomalaisen työvoimapolitiikan nuoriin suunnattu toimi. Nuorisotyöttömyyden poistaminen normaalein työvoimapolitiittisin keinoin on osoittautunut vaikeaksi ja ongelmalliseksi. Pajatoiminnalla pyritään nuorten ammatillisten valmiuksien tukemiseen, sillaksi koulutuksen ja työelämän välille. Yhtäältä paja on ammatin hahmottamisen paikka ja väline, toisaalta sosiaalista "terapeuttista tilaa", yksilön kasvun mahdollistavaa toimintaa. Sosiaalisten taitojen opettelu ja itsenäistymisen hahmottaminen ovat pajojen tavoitteita konkreettisten tuotantotavoitteiden lisäksi. Pajat nähdään myös nuorisotyön ja palvelujärjestelmän osaksi, esimerkiksi ammattikoulutuksen keskeyttäneille.

Toiminnassa on arviolta mukana vuosittain n. 10 000 nuorta sekä heitä varten n. 700—800 työpajojen henkilökuntaan kuuluvaa työntekijää. Siten kyseessä on nuorten kannalta varsin mittava toimintamuoto. Nuorten työpajojen merkitys ja luonne on vaihdellut sen mukaan, millainen on ollut nuorten työllisyystilanne ja mahdollisuus sijoittua normaaliin kiertoon yhteiskunnassa. Työpajatoiminnan kohteeksi ovat viime vuosina jääneet yhä selvemmin ammattikoulutamattomat nuoret, joilla työttömyys on jatkunut pitkään ja joilla on monia ongelmia.

Vuosittain työpajatoimintaa rahoitetaan n. 300 miljoonalla markalla. Rahoitus koostuu kuntien ja työvoimahallinnon kansallisista määrärahoista, ESR:n tuista sekä kansallisista

OPM:n kehittämisrahoista ja vähäisessä määrin myös RAY:n tuista. Pajatoiminta on kuitenkin ollut lyhytaikaisten avustusten ja projektituotoisten tukien varassa elävää, jolloin pitkän aikavälin strateginen suunnittelu ja toiminnan resursoiminen on ollut vaikeaa. Tulokselliseen työhön nuorten tukemisessa tarvitaan kuitenkin vaakaat resurssit, kuten muissakin kuntoutus-, koulutus- ja ohjauspalveluissa. Nuorten työpajoille on asetettu niiden nykyisiin resurssihin nähden hyvin korkeat vaatimukset. Siksi rahoitusta onkin tarpeellista lisätä ja vakauttaa.

Työpajojen henkilöstö on varsin heterogeenista. Vakinaista ammatillisesti koulutettua henkilöstöä pajoilla on aivan liian vähän ja varsinainen työnohjaus tapahtuu usein työllistettyjen, joskin ehkä ammattitaitoisten ohjaajien toimesta. Kun pajojen tehtävänä on ohjata nuoria ammattikoulutukseen tai työmarkkinoille sekä tukea nuorten itsetuntoa ja elämänhallintaa, ei nykyinen tilanne henkilöstön osalta anna edellytyksiä tavoitteen tyydyttävään toteuttamiseen.

Nuorten työpajatoiminnan vaikuttavuuden arviointi on varsin kirjavaa. Resurssien puutteen vuoksi pajoilla ei juuri ole mahdollisuuksia seurata asiakkaidensa sijoittumista pajakauden jälkeen. Koska pajatoiminnan yhtenä tarkoituksena on toimia yhtenä nuorten yhteiskunnallisena turvaverkkona, tulee toiminnan seuranta kehittää pitkäjännitteisemmäksi. Muutoin riskinä on, että pajatoiminnasta tulee vain syrjäytymisvaarassa olevien nuorten parkkipaikka.

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta on ollut hyvä askel viimesijaisten toimien käynnistämi-

sessä viranomaisten, nuoren ja kuntoutuspalveluiden tuottajan yhteistyönä. Lailla nuorten työpajatoiminnasta tuettaisiin samansuuntaista kehitystä turvaamalla työpajatoiminnan kehittymistä monipuolisten tuki- ja ohjauspalveluiden toimintayksiköiden suuntaan. Näin pajoille luotaisiin edellytykset nuoren kokonaisvaltaiseen

huomioimiseen, pajajakson jälkeisten polkujen rakentamiseen ja nuorten ammatinvalinnan edistämiseen ja selkiyttämiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

nuorten työpajatoiminnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Nuorten työpajatoiminnan tarkoituksena on tarjota toimintoja 15—25-vuotiaiden nuorten osaamisen, elämänhallinnan ja -laadun sekä omaehtoisuuden lisäämiseksi ja parantaa heidän suoriutumismahdollisuuksiaan koulutuksessa, työmarkkinoilla ja koko yhteiskuntaan kuulumisessa.

2 §

Nuorten työpajatoiminnan järjestää kunta. Kunta voi järjestää työpajatoiminnan itse, teemmällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän taikka yhdistyksen, osakeyhtiön tai säätiön kanssa.

3 §

Jokaiselle työpajatoimintaan osallistuvalla nuorelle tulee laatia yksilöllinen toimintasuunnitelma. Työpajojen tulee seurata toimintasuun-

nitelman toteutumista ja nuoren sijoittumista pajajakauden jälkeen.

4 §

Pajavetäjien ammatillisista pätevyysvaatimuksista säädetään tarkemmin asetuksella.

5 §

Tämän lain nojalla kunnan järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtiosuudesta annettua lakia (733/1992).

6 §

Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo tämän lain noudattamista.

7 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2002.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2002

Arto Seppälä /sd
Harry Wallin /sd
Erkki Kanerva /sd

Kari Rajamäki /sd
Risto Kuisma /sd
Tuula Haatainen /sd

Kari Urpilainen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pekka Vilkuna /kesk
Rakel Hiltunen /sd
Susanna Huovinen /sd
Paula Lehtomäki /kesk
Raimo Mähönen /sd
Jouni Backman /sd
Tuija Nurmi /kok
Inkeri Kerola /kesk
Juha Rehula /kesk
Niilo Keränen /kesk
Merikukka Forsius /vihr
Heli Paasio /sd
Kirsi Ojansuu /vihr
Kari Kärkkäinen /kd
Petri Salo /kok
Marja Tiura /kok
Hannu Takkula /kesk
Tuija Brax /vihr
Raimo Vistbacka /ps
Kari Uotila /vas

Jouni Lehtimäki /kok
Reijo Laitinen /sd
Reijo Kallio /sd
Saara Karhu /sd
Pia Viitanen /sd
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Jari Leppä /kesk
Lauri Oinonen /kesk
Tero Rönni /sd
Lauri Kähkönen /sd
Matti Huutola /vas
Katja Syvärinen /vas
Unto Valpas /vas
Pertti Turtiainen /vas
Anne Huotari /vas
Jukka Vihriälä /kesk
Matti Väistö /kesk
Margareta Pietikäinen /r
Marja-Liisa Tykkyläinen /sd
Tapio Karjalainen /sd
Valto Koski /sd
Kari Kantalainen /kok